

Huvudman

Sundsvalls kommun
skolan@sundsvall.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Hedbergsgata 5 i Sundsvalls kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sundsvalls kommun att senast den **27 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid och undervisningens innehåll. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Om Sundsvalls kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sundsvalls kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid och undervisningens innehåll

1. Se till att samtliga elever på språkintröduktion får sin garanterade undervisningstid om i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan. Detta såvida inte eleven önskat minskad omfattning av utbildningen och huvudmannen bedömt att det finns särskilda skäl. Samtliga elevscheman för klass IMS4A som visar hur eleverna får heltidsstudier ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (17 kap. 6 § skollagen).
2. Se till att inte låta grundskoleämnen som eleven redan har godkänt i ingå som en del av utbildningen på språkintröduktion. Samtliga individuella studieplaner för klass IMS4A ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Sundsvalls kommun en anmärkning avseende brist rörande studiehandledning på modersmålet. Sundsvalls kommun ska senast den **27 oktober 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser trygghet och studiero samt frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2023:2114) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under vårterminen 2023 genomfört en tillsyn av gymnasieskolan Hedbergska 5 i Sundsvalls kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten på skolan följer bestämmelser inom områdena undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom ett besök på skolan den 26 april, vid besöket genomfördes intervjuer med elever och lärare. Den 28 april genomfördes en digital intervju med representanter från elevhälsan samt rektor. Huvudmannen har fått möjlighet att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid och undervisningens innehåll

Inom det kontrollerade området undervisning och lärande har Skolinspektionen funnit brister vad gäller garanterad undervisningstid och undervisningens innehåll.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att ett antal elever på skolan inte får i genomsnitt 23 timmars undervisning i veckan. Endast i ett av dessa fall har en begäran om minskad undervisningstid gjorts och särskilda skäl har bedömts föreligga. Den aktuella elevgruppen som inte når 23 timmar utgörs av elever som redan har godkänt i många grundskoleämnen. Det finns på skolan för dessa elever möjlighet att läsa en gymnasiekurs i matematik men inte någon annan gymnasiekurs. Om det fanns möjlighet för eleverna att läsa fler gymnasiekurser hade eleverna kunnat få i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan. Elever som har klarat många grundskoleämnen får i dagsläget repetera grundskoleämnen de redan har godkänt i för att nå 23 timmar men även gå på resurstimmar där de får extra undervisning i ämnen de redan läser.

Rättslig reglering

Enligt 17 kap. 6 § skollagen ska utbildningen på introduktionsprogram bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens

omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl.

Av 6 kap. 8 § gymnasieförordningen framgår bland annat att språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. Vidare får utbildningen innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i samt kurser i gymnasieämnena.

Enligt förarbetena till skollagen bör inte undervisningen på språkintröduktion innehålla grundskoleämnena som eleven redan har godkänt i (prop. 2009/10:165 s. 447f).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att alla elever inte får i genomsnitt 23 timmars undervisning i veckan. Skolinspektionen bedömer att detta utgör en brist vad gäller rätten till garanterad undervisningstid. Vad gäller undervisningens innehåll konstaterar Skolinspektionen att den beskrivning av undervisningens innehåll som finns i gymnasieförordningen inte ger stöd för att undervisningen kan innehålla grundskoleämnena som eleven redan har godkänt i. Vidare framgår av förarbetena att dessa ämnen inte bör ingå i undervisningen. Skolinspektionen bedömer därför att det utgör en brist att elever på språkintröduktion läser grundskoleämnena de redan har godkänt i.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sundsvalls kommun verksamhet vid Hedbergsska 5 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid och undervisningens innehåll. Det finns därför skäl att förelägga Sundsvalls kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Studiehandledning på modersmålet

Inom det kontrollerade området extra anpassningar och särskilt stöd har Skolinspektionen funnit en brist vad gäller rätten till studiehandledning på modersmålet.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att huvudmannen har en regel om att elever inte får studiehandledning på modersmålet efter att eleven har varit i Sverige i fyra år. Huvudmannen har valt att organisera studiehandledning på

modersmålet med en central enhet, centrum för flerspråkigt lärande (CFL), dit skolan kan göra en ansökan om studiehandledning på modersmålet. CFL tar sedan ställning till om studiehandledning ska ges eller inte. För de fall en elev varit fyra år i Sverige görs inga ansökningar då ingen studiehandledning kommer att beviljas utifrån huvudmannens regel.

Rättslig reglering

Av 9 kap. 9 § gymnasieförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Enligt 3 kap. 12 i § skollagen ska en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c § skollagen, få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Bestämmelsen utgör en förstärkt rätt där utgångspunkten är att studiehandledning på modersmålet ska ges dessa elever (prop. 2017/18:194, s. 37).

Av 3 kap. 12 a § skollagen framgår att en elev inte ska anses vara nyanländ efter fyra års skolgång i Sverige. Efter denna tid upphör därmed också den förstärkta rätten till studiehandledning på modersmålet enligt 3 kap. 12 i § skollagen.

Studiehandledning på modersmålet kan ges som extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller som särskilt stöd. För att studiehandledning på modersmålet ska räknas som särskilt stöd ska det röra sig om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen. Även insatsernas omfattning och varaktighet måste beaktas (prop. 2017/18:194, s. 36).

Den förstärkta rätten till studiehandledning på modersmålet enligt 3 kap. 12 i § skollagen innebär ingen begränsning av den grundläggande rätten till studiehandledning på modersmålet i övrigt enligt 5 kap. 4 § skolförordningen och 9 kap. 9 § gymnasieförordningen (prop. 2017/18:194, s. 38).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns en brist vad gäller rätten till studiehandledning på modersmålet. Av utredningen framgår att huvudmannen begränsar rätten till studiehandledning till elever som varit fyra år i Sverige. Skolinspektionen konstaterar att det visserligen finns en gräns på fyra år vad gäller den förstärkta rätten till denna stödsats men att en grundläggande rätt till studiehandledning på modersmålet finns kvar även efter fyra år.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Sundsvalls kommun uppfyller inte författningarnas krav vad gäller studiehandledning på

modersmålet. Av utredningen framgår inte att det för närvarande finns några elever med behov av studiehandledning på modersmålet som inte får det. Skolinspektionen finner därför att överträdelsen ska bedömas som mindre allvarlig och tilldelad därför Sundsvalls kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att de upplever att skolan är en trygg plats och att det oftast är god studiero under lektionerna.

Eleverna uppger att lärare och rektor reagerar direkt om det uppstår bråk genom att avbryta situationen samt diskutera det inträffade med de inblandade eleverna och vårdnadshavare i de fall eleven är under 18 år. Även elevhälsan kopplas in. Lärarna berättar att ett annat sätt att skapa trygghet för eleverna är att de talar om vad den enskilde eleven kan förvänta sig av skolan och vad som förväntas av eleven. Skolan har ordningsregler som eleverna varit med och tagit fram.

Eleverna uppger att de tillsammans med lärare, skolsköterska och kurator tittat på skolans plan mot kränkande behandling. Eleverna har fått diskutera innehållet och varje klass har fått i uppgift att lyfta in två saker i planen som de tycker att skolan ska arbeta med. Rektor berättar att eleverna varje år svarar på en enkät som innehåller frågor om trygghet, kränkningar och diskriminering. Resultatet av enkäten tas sedan in i planen och följs upp på olika sätt. Specialpedagogen berättar att de anpassat enkäterna för de elever som inte har tillräckliga kunskaper i svenska, så att de också har fått förutsättningar att besvara enkäten på ett bra sätt och att resultaten från trygghetsenkäten alltid följs upp.

Lärarna uppger att de använder ett digitalt system för att anmäla till rektor då en elev utsatts för kränkande behandling. Anmälan går till både rektor och huvudman.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt 6 kap. 7-8 §§ skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av

desså åtgärder som man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling ska planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan. Utformningen och omfattningen av barnens och elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Enligt 5 kap. 6 § skollagen får personalen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är lärare eller annan personal på skolan skyldig att anmäla till rektorn om hen får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. För varje anmälan om kränkande behandling som huvudmannen mottar ska huvudmannen se till att det startas en utredning där omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna utreds och i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår att lärarna alltid reagerar om en elev är frånvarande. Om en elev inte är på plats tar lärarna kontakt med eleven direkt och frågar varför eleven inte var på lektionen. Frånvaron diskuteras också med eleverna på mentorstid och utvecklingssamtal. Elevernas mentor försöker då ta reda på varför eleven varit frånvarande och vad som kan göras för att hjälpa eleven till bättre närvaro.

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att skolan arbetar med ett närvarosystem där de ser närvaron för samtliga elever på ett översiktligt sätt. Undervisande lärare registrerar frånvaron i systemet samma dag. Om en elev under 18 år frånvarande kontaktas under samma dag elevens vårdnadshavare. Mentorerna försöker ta reda på varför eleven varit frånvarande och vad skolan kan göra för att hjälpa eleven. Vid upprepade eller längre frånvaro kopplas elevhälsan in.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt (15 kap. 16 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström.

Utredaren Gustaf Haker har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Eva Ahlman och Josefin Eriksson Hedström medverkat.